

ПРИНОСИ НА МИРОСЛАВ ДАЧЕВ В ОБЛАСТТА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО НА ИЗКУСТВОТО И КУЛТУРАТА

(съгласно чл. 7, ал. 1, т. в от Правилник за избиране на академици и член-кореспонденти на БАН)

- 1. ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОСТТА като преподавателско и изследователско кредо** през годините (методология, но и епистемология), в която възпитава дипломанти и докторанти. Области на интердисциплинарен интерес: изкуство и литература (култура), съответно – изкуствоведски, литературоведски и културологични подходи и теми на изследване, които като теоретичен фокус са събрани в семиотичния подход и в интертекстуалната интерпретативна нагласа към текстовете (словесни и изобразителни; литературата (текста) в отношенията ѝ с киното, изобразително изкуството, фотографията, театъра).
- 2. „ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ НА СЕМИОТИКАТА“ като успешен дългогодишен преподавателски проект**, обвързан със създаването и функционирането на Българското семиотично дружество (1989), образователната мисия на НБУ (1992-2007) и на НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ (2006 до момента). 30-годишна преподавателска дейност по семиотика (от учебната 1992-93, НБУ, до момента), постепенно ориентирана от обща семиотика през литературна семиотика до семиотика на изкуството и културата (от учебната 2005-06, НАТФИЗ, до момента). Преподаване и популяризиране на семиотиката в редица български университети: титулярен професор в НБУ (2000-2006) и НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ (2006 – до момента) и гост-професор в СУ „Св. Климент Охридски“, ПУ „Паисий Хилендарски“, БСУ, ВУЗФ, НБУ. През всичките тези години отстоява принципа на интердисциплинарните занимания и доказва тяхната значимост в сферата на обучението и връзката му с научните изследвания. Автор на множество курсове за бакалавърска, магистърска и докторска степен, които популяризират и утвърждават в България развитието на семиотиката и разбирането ѝ не само като изследователско поле и университетска дисциплина, но и като диалогичен начин на мислене спрямо художествените светове и спрямо другите изследователски парадигми. Широк отзвук на предмета (десетки дипломанти и четирима докторанти по семиотика).
- 3. „ПРИЛОЖНА СЕМИОТИКА“ като успешен дългогодишен интердисциплинарен изследователски проект.** Стартира в Института за литература при БАН (дисертационен труд за доктор на науките, защитен през 1997 в БАН на тема „Семиотика на цвета“), продължава в НБУ (интердисциплинарният проект, реализиран чрез „Подир сенките на знаците, 2001, и професурата „Слово и образ“, 2003), НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ (курсовете за семиотика на киното, театъра, фотографията и литературата, от 2007 до момента) и Център за семиотични и културни изследвания (иконографските изследвания на Света Гора – Атон, от 2015 до момента в поредица „Атониада“). Приложната семиотика позволява на Мирослав Дачев да фокусира вниманието си не върху занимание с едно-единствено изкуство, а винаги върху диалога между няколко различни изкуства.

4. **„СЕМИОТИКА НА ИЗКУСТВОТО“** като иновативен интердисциплинарен преподавателски проект, обвързан с мисията на НАТФИЗ „Кр. Сарафов“. Семиотичният подход като оптика към диалозите между кино и литература, литература – театър – кино, литература – фотография – изобразително изкуство, е в основата на задължителен двусеместриален курс за магистърските програми в двата факултета на Академията от 2006 г. до момента, посещаван от стотици студенти и с висока атестационна оценка.
5. **„СЛОВО И ОБРАЗ“** като дългогодишен интердисциплинарен изследователски проект, обвързан с мисията на НБУ (2000-2006), на НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ (от 2010 до момента) и на Център за семиотични и културни изследвания (от 2012 до момента). Систематично и задълбочено изследване по темата „Слово и образ“ като част от дългогодишните занимания с иконография. Началото е положено с едноименната книга „Слово и образ“ през 2003 г., оценена както в литературоведските среди (годишна награда за хуманитаристика), така и в изкуствоведските среди (рецензии и отзиви на различни научни форуми). Същността на тези усилия се явяват изследванията върху иконографията на Светогорското стенописно и иконописно наследство през последните години, реализирани в серия от седем издадени до момента книги (от 2015 насам), последните от които „Свети Георги: иконография“ (2019), „Богородичен Акатист: слово и образ“ (2020) и „Света Богородица: иконография“ (подготвена за печат през 2021).
6. **„СВЕТА ГОРА – АТОН“** като дългогодишен изследователски проект (НБУ, 2004-2007; ВУЗФ, 2008-2010; Център за семиотични и културни изследвания, 2012 до момента). Светогорската култура в контекста на България, Балканите и Светите земи. Систематично и задълбочено изследване и популяризиране на културата на Света Гора – Атон (главно на стенописното и иконописното наследство), резултат на което е авторската поредица „Атониада“. Тя е резултат от дългогодишни изследвания (вече 18 години) на културата на Света Гора – Атон и повече от година теренна работа в монашеската република. Те датират от началото на 2004 г. и протичат ежегодно до момента под формата на изследователски проучвания и теренна работа в различни манастири, скитове и келии на Атон. Успоредно с тях протичат изследователски проучвания и теренна работа с паметници на културата в Светите земи, Балканите, България и страни от периферията на някогашна Византия, които проследяват динамиката на отношенията с Атон. Поредица „Атониада“ е замислена в 12 тома. До момента от нея са реализирани седем тома, а осмият е в момент на подготовка. Принципът на представяне в поредица „Атониада“ се основава върху *връзката* между ключов образ от полето на християнската култура (напр. Св. Богородица, св. Мария Магдалина, св. Иоан Кръстител, св. Никола, св. Георги, св. апостоли Петър и Павел и т.н.) и Света Гора – Атон, като избраният светец е покровител на Атонски манастир (основният му храм носи неговото име) или на Света Гора (пресвета Богородица) и съответно е в основата на различни иконографски програми. По тази причина всички издания включват както научноизследователска част, така и богата албумна част.

Научноизследователската част разглежда избраният светец в серия от контексти, свързващи Света Гора – Атон със светите земи, България и Балканите, като основен акцент е интерпретацията на иконописното и стенописното наследство и неговата връзка с основни за епохата канонични текстове, но и апокрифи. Централен проблем за всички томове в поредицата е динамиката между слово и изображение – важна тема за автора и извън тази поредица. Албумната част представя за първи път в България систематично и подробно емблематични за избрания светец изображения. Фотографиите са авторски и са направени със съответните разрешения: с благословение от Светата Епистасия и на съответните светогорски игумени (за Света Гора – Атон), с благословието на главите на различни православни църкви на Балканите (България, Сърбия, Косово, Черна Гора, Северна Македония), с разрешението на съответните музеи и галерии (за музейните сбирки). Като следствие на дългогодишната работа на проф. Дачев в Света Гора – Атон, НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ получи благословия от манастира Зограф да направи филм за Зографското братство и за българските следи в Света Гора – Атон от Средновековието досега.

7. **„СВЕТА ГОРА – АТОН“: съчетание на изследователско и творческо усилие, с цел създаване на по-въздействащо и силно послание.** Авторският проект „Атон в рисунки и фотографии“ е друг тип поглед към Света Гора – ако изследванията на светогорското културно наследство се стремят да *опишат* „отвън“ духа на Света Гора, „Атон в рисунки и фотографии“ е поглед „отвътре“, който се опитва да улови състоянието на този Атонски дух, като същевременно диалогизира с изследванията. Реализиран съвместно с художника Андрей Янев, проектът стартира и се развива като серия от изложби и представяния от 2011 г. До момента са реализирани десет изложби. Творческият поглед към темата разширява възгледа за интердисциплинарност и за важната сплав на изследователските и творческите усилия. През 2022 предстои юбилейна изложба по проекта и е подготвен за печат албум, отразяващ показваните през годините рисунки и фотографии.
8. **„СВЕТОВНА КУЛТУРА“ – иновативното общообразователно обучение, обвързано с мисията на НАТФИЗ „Кр. Сарафов“.** Създаване на цялостен общообразователен обучителен модул, който заедно с проф. д-р Станислав Семерджиев разработват и внедряват през 2016 г. в обучението за бакалавърска степен в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“. Модулът се състои от тематични части върху Античността, Средновековието, Ренесанса и Барока, Просвещението и Романтизма, Модернизма и постмодернизма, както и от отделна част за българската култура от IX до XX век. Иновативен за обучението в България, модулът контекстуализира знанията на студентите в синхроничен план по отношение на развитието и постиженията на изобразителното изкуство, музиката, литературата, философията, митологията и религията, театъра и киното.
9. **„БЪЛГАРСКА ЦИВИЛИЗАЦИЯ“ – университетска дисциплина, водена на чуждестранни студенти в СУ „Св. Климент Охридски, ФСлФ, която ги запознава с историята на българската култура, изкуство и литература (2012-2016).** Авторски

материали от дисциплината влизат в учебно пособие, предназначено за обучението на чуждестранните студенти (вж.: Мозайки от българската цивилизация в Приложение 1.2).

10. **МОДЕРНИЗМЪТ – изследователско поле, което свързва интересите в областта на литературата, изкуството и културата от края на 19 и началото на 20 век.** До голяма степен темата осмисля дългогодишните едновременни занимания с литература и изкуство, както и непрекъснатите опити за диалог между тях в областта на културните изследвания. До 2003 г. това е водещата тема (реализирана в две монографии, множество публикации и няколко международни проекта по линия на БАН), след което е заменена от темата за Света Гора – Атон.
11. **Дългогодишно съчетаване на университетската дейност с изследователската дейност в БАН.** Научното си профилиране и израстване в областта на семиотиката авторът дължи на БАН, където е на основен трудов договор от 1987 до 2001 г. В Института за литература към БАН реализира проекта „Речник на новата българска литература“ (1994), защитава дисертация за доктор на науките по семиотика на цвета (1997) и е старши научен сътрудник втора степен (2000). Освен това е координатор на българо-словашкия проект върху европейския модернизъм (1998-2001) и член на множество проекти с Британската академия, Унгарската академия на науките, Полската академия на науките и Словашката академия на науките. Напускането му на Института за литература е поради законово изискване – избор за заместник-ректор в НБУ, но до 2008 продължава да работи в Института по съвместителство и участва активно в работната група по създаването на енциклопедичния справочник „Чуждестранна българистика през XX век“ (2000-2008).

ПРИНОСИ НА МИРОСЛАВ ДАЧЕВ В ОБЛАСТТА НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

12. **Дългогодишна експертна дейност в областта на висшето образование (1999 – до момента):** Болонски съветник на България по висше образование от квотата на висшите училища (2004-2009); председател на Асоциацията за кариерно развитие и ориентиране във висшето образование в България (2008-2015, от 2015 почетен председател); член на УС на Националния център за дистанционно обучение (2003-2008, 2018 – до момента); член на Акредитационния съвет на НАОА (2020 – до момента); експерт в комисии към МОН (промяна на ЗВО, въвеждане на кредитна система в България, регламентиране на дистанционното обучение в България: 2003-2005); заместник-ректор на висше училище (НБУ, 1999-2007); член на настоятелство на висше училище (ВУЗФ, 2007-2009); съпредседател на Асоциацията на частни висши училища в България (2003-2009); сертифициран експерт в областта на кариерното консултиране (2007-2012) и др.; член на множество научни и консултативни съвети.